

TÍÐARGREIN

Tórbjørn
JacobsenJóannes
EidesgaardHans Pauli
StrømHergeir
NielsenJógvan
SundsteinEdmund
Joensen

Edmund Joensen

fólkatingsmaður fyri Sambandsflokkinn
og fyrrverandi løgmaður

Stjórnarkvett ella barnalótir?

Tíbetur eru Stýrisskipanin og Grundlógin gjørdar við tí fyri eyga at verja okkum borgarar ímóti víðgongdum føroyskum politikarum og flokkum, ið vilja broyta grundleggjandi politiskar spælireglur í skundi og kvetta seg til valdið

Visti tú, at eitt mál, ið líkist óhugnaliga nógv einum stjórnarkvetti, er inni í politisku skipan Føroya júst í hesum døgum?

Nei, neyvan?

Flestu fjølmiðlar landsins eru, sum vant, tannleysir og (tilvitað?) líkasælir - eisini tá ið grundleggjandi rættindi hjá okkum borgarum eru í vanda.

Meginparturin velur bert at útbasúnera fullveldisboðskapin á tíðindafundi uttan at seta teir kritisku spurningarnar.

Tað hevur eftir øllum at døma størri undirhaldsvirði at jagstra persónsmál og smákonfliktir at krydda dagsins tíðindaflutning við.

Hetta skal tó ikki forða okkum, í hesi tíðargrein, at hyggja nærri at hesum álvarsliga máli.

Nærkast kvettstøðu

Orðið "stjórnarkvett" er í sjálvum sær eitt sterkt orð í oyrunum hjá teimum flestu, eisini hjá undirritaða.

Tó er í grundini talan um eitt einfalt fyrbrigdi.

Tað snýr seg um, at ein partur vil taka sær valdið í samfelagnum uttan um stýrisskipan ella grundlóg landsins, men uttan at talan kortini er um eina kollvelting í vanligum forstandi.

Íðan, hava vit eina slíka støðu í okkara politisku skipan í dag?

Mín pástandur er, at tað er líka við.

Alt byggir á misnøgd

Undir tí sterka orðinum liggur hetta, at mest víðgongdi politiski flokkurin á tingi, Tjóðveldi, vil sleppa at broyta og skeikla Stýrisskipan Føroya og tingskipanina.

Tjóðveldi er týðiliga øst og misnøgt við verandi løgmenn og landsstýri, og tí vil andstøðuflokkurin broyta Stýrisskipanarlógina, so lættari kann sleppast av við verandi løgmenn - men eisini allar komandi løgmenn.

Her er beinavegin at siga, at ónøgd við ein ávísan persón - líka mikið hvør hann er - er ein ósaklig grundgeving fyri at broyta Stýrisskipanina.

Helst eru mong ónøgd við verandi løgmenn av politiskum ávum, men

Frá tíðindafundi hjá Tjóðveldi hósdagin 6. februar

Mynd: Álvur Haraldsen

tað skapar ikki legitimitet til at pilka við grundleggjandi stjórnarviðurskipti Føroya.

Soleiðis hanga tingini ikki saman.

Man hevur hug at spyrja: hvat verður tað næsta?

Ætlar Tjóðveldi sær eisini eftir frælsisrættindum hjá tí eistaka, sum eisini eru ásett í Stýrisskipanini?

Fjalir seg handan "demokratisering"

Tann, sum roynir at kvetta seg til valdið, vil helst tuga burtur síni veruligu motiv.

Soleiðis er eisini við Tjóðveldi.

Almennu grundgevingarnar fyri at broyta Stýrisskipanarlógina og tingskipanina, so tey kunnu sleppa at avhøvda allar framtíðar løgmenn, ið teimum ikki líkar, er, at politiska skipanin skal gerast meira "demokratisk".

Veruleikin er ein annar.

Fakta er, at Tjóðveldi - við egináhugamálum fremst - vil pilka við valdsjavnvágina millum landsstýri og løgting.

Býtið av valdi millum stjórn og parlament er væl umhugsað og neyvt stillað, so útinnandi og lóggevandi valdini halda hvørt annað í skakk.

Hetta vil Tjóðveldi skeikla.

Eitt ítøkiligt uppskot frá víðgongdum fullveldispolitikarum er tí, at um eitt misálit verður reist - og samtykt - so skal tað pr. automatikk

bera í sær nýval til Løgtingið.

Er hetta skilagott, og elvir tað til politiskan stabilitet?

Neyvan - men tað stuðlar støðugu royndunum hjá einum ónøgdum andstøðuflokki (les: Tjóðveldi) at koppa samgongum og landsstýrum við at skapa øsing um einkultmál.

Møguleiki eigur sjálvandi framvegis at vera fyri, at politiskir flokkar kunnu skipa nýtt landsstýri við alternativum meiriluta - ella at skipa minnilutastjórn - uttan at valneyðturviliga skal útskrivast.

Eitt dømi kann vera, at um misálit verður samtykt móti verandi løgmanni ella samgongu, ja so kunnu eitt nú Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin skipa nýggja samgongu, evt. saman við øðrum flokkum ella stuðulsflokkum.

Slíkt varðveitir stabilitet og er samstundis fólkaræðisligt, tí veljarin gevur mandatið í fyra ár.

Vil kvetta seg til vald

Verandi skipan passar sjálvandi ikki í krammið hjá einum ørkymlaðum fullveldisflokk, ið ikki enn er stjórnarberandi og hevur sitið í andstøðu í árávis.

Tí vil Tjóðveldi eisini taka onnur stýringsamboð frá øllum komandi føroyskum stjórnarleiðarum og stjórnnum og leggja tey nærri at Tjóðveldinum sjálvum.

Flokkurin vil taka sær vald, sum hann onki eigur í.

Vil skipa smáar dómstólar

Nú Tjóðveldi ynskir sær at sleppa at broyta Stýrisskipanina, brúkar flokkurin eisini eina aðra grundgeving - nevniliga, at sonevnda "minnilutaverjan" á Løgtingi skal styrkjast.

Fullveldiskreftirnar vilja hava rætt til at elva til øsing við at lata lögtingsnevndir virka sum dómstólar, um bert smáir minnilutar (les: Tjóðveldi) í nevndunum vilja tað.

Hetta er enn ein roynd at skeikla eitt væl stillað valdsbýtið í Stýrisskipanini og tingskipanini.

Demokratiskt?

Nei, tað er at máa støðið undan skipanini.

Dupulti moralurin

Afturat hesum kemur ein óhugnaligur dupultmoralur.

Man kundi spurt: hvar var minnilutaverjan, tá ið Tjóðveldi í fullveldissamgongu vildi skipa fyri loysing og fullveldi?

Hvar var minnilutaverjan, tá ið Tjóðveldi "overnight" skar Ríkisveitingina við einum triðingi og tók botnin undan føroyska vælferðarsamfelagnum?

Hvat var rættartryggin fyri borgarar og atlitid til demokratiska stýrslagið í Føroyum, tá ið Tjóðveldi skipaði fyri, at mál, sum stríða ímóti Stýrisskipanini og Grundlógini, skulu kunna leggjast fyri Løgtingið?

Hvar er í grundini minnilutaverjan móti álopum, sum Tjóðveldi støðugt ger á demokratiið í Føroyum?

Hesir spurningar mugu ikki setast.

Ongin má fáa fatan av, at virksemið Tjóðveldis í hesum álvarsmáli, er so langt úti, at tað kann ikki takast fyri annað enn barnalótir.

Bolverkið er har

Lat okkum tó fegnast um, at vit sum borgarar í Føroyum eru vard ímóti politiskari ekstremismu og protestflokkum, ið vilja taka sær vald og skerja okkara borgarligu rættindi.

Bolverk okkara eru Stýrisskipanin og Grundlógin.

Har er m.a. ásett, hvussu valdið í okkara samfelag er býtt, og har eru okkara grundleggjandi rættindi - eisini mannarættindi - tryggjað.

Við vilja eru hesar lógir innrættaðar soleiðis, at tað skal nógv til fyri at broyta tær.

Fyri Stýrisskipanarlógina er t.d. galdandi, at hon kann bert broytast, um tvey lögting við lögtingsvali ímillum samtykkja móguligar broytingar.

Lat okkum fegnast um, at hesar grundleggjandi lógir verja okkum borgarar ímóti politikarum.

Politikarar og flokkar fara, meðan Grundlóg og Stýrisskipan varða.